

HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ V MEXICKÉ ÚSTAVĚ.

(Výňatek z knihy »The Mexican Agricultural Revolution«, která bude na podzim vydána shora uvedeným ústavem. Přeložila Artemis Pelantová).

ÚSTAVNÍ PROGRAM.

Revoluční program, jak se vyvinul a vyrostl pod tlakem ozbrojeného konfliktu, může být vystižen jakožto agrarism, sociální organisace a nacionalism. Agrarism se soustřeďuje kolem sporu o pořízení pozemkového feudalismu a je obsažen v 27. článku ústavy z r. 1917 a v zákonech, jež vznikly na jeho základě. Sociální organisace, totiž pokus o vybudování ochranné organisace, která by umožnila jednotlivému mexickému peonovi nebo průmyslovému pracovníku setkávati se s jeho zemědělskými a průmyslovými zaměstnavateli na řádném podkladě, vyvažujícím síly pracovníka a majitele, je obsažena v 123. článku téže ústavy a v zákonech na něm založených. Nacionalism — národní a politické uvědomění — je podkladem a složkou agrárního i dělnického hnutí a určuje některé z jejich nejdůležitějších rysů. Tento nacionalism je vláknem, jež činí současnou mexickou revoluci součástí rozšířeného hnutí za sociální přestavbu a národní obrodu.

ČLÁNEK 27.

Mexická revoluce nalezla svůj nejvýznamnější a nejdůležitější výraz v 27. článku ústavy z r. 1917. Tento článek shrnuje a zhušťuje právní zásady, na nichž se zakládá pokus o uspokojení snah, jež zápasily v Mexiku od r. 1910.¹ Obsahuje ideje, zásady a v jistém smyslu i podrobnosti všech zákonů o pozemkovém majetku, jež vyšly ve sbírkách zákonů od r. 1917. Tento článek nejenom že určil formu a povahu rozdělení půdy, z něhož pramení tolik sporů v současném Mexiku, ale z jeho předpisů byly také odvozeny ideje, v nichž koření hlavní mexické mezinárodní spory od té doby, kdy byl přijat. Zákonodárství o petroleji, zákonodárství upravující užívání vody, nové důlní a lesnické zákony, rovněž jako zákony, určující podmínky, za nichž cizinci mohou nabývatí pozemkového majetku, zakládají se vesměs na 27. článku.

At už je posuzován jakožto čistě právní vyjádření velkého národního hnutí nebo jako pramen idejí pro spravování cizích investic nebo jako příspěvek k soustavě vlastnictví a pachtu půdy, článek 27. je jedním z velkých politických dokumentů, jež se vyskytly za poslední dvě desetiletí. Porozumění jeho obsahu a dosahu je nutno pro názor nejenom o tom, co vše pod povrchem v Mexiku samotném, ale i pro lepší ocenění proudů, jež podmiňují lidová hnutí v ostatních částech světa, neboť přes to, že článek 27. je v podstatě domorodý produkt, přece naň působily zahraniční vlivy, a sám také nezůstal bez vlivu v jiných zemích.

Pro náš účel lze snad seskupiti obsah článku 27. pod tři záhlaví; 1. Určení a vymezení soukromého nemovitého majetku; 2. Určení osob, jež mohou nebo nemohou nabývatí soukromého nemovitého majetku; 3. Formule pro řešení agrárního problému. Takové seskupení je ovšem ztíženo velkou rozmanitostí úmyslů obsažených v článku, množstvím rozmanitých věcí, pro něž článek činí opatření, a tím, že některá z jeho opatření vzájemně do sebe zasahují a jiná jsou nejasná a špatně vyjádřená, ale celkem poskytuje toto rozdělení podklad pro vystižení povahy a významu tohoto ústavního předpisu.

¹ »Ze všech článků, obsažených v ústavě, nejdůležitější je dojista článek 27.« Andres Molina Enriquez, Boletín de la Secretaria de Gobernacion. El Artículo 27 de la Constitucion Federal, Mexico, D. F., září 1922, strana 1.

POVAHA A DEFINICE SOUKROMÉHO MAJETKU.

Národ měl a má původní vlastnictví národního území.² Vše co je pod povrchem jakož i vodstvo tohoto území, je takové povahy, že náleží národu jakožto *Dominio Directo* a nemůže býti nikdy zcizeno nebo vlastnické právo k němu vydrženo.³ Soukromé vlastnictví k vodě nebo podzemí nemůže býti za nynějšího mexického zákona zřízeno. Je možno jich užívati jenom s povolením, když je zaručeno, že »jich bude náležitě využito.⁴ Takto zůstává povrch půdy a jeho příslušenství jakožto jediná věc, která se může státi soukromým majetkem.⁵ Toto soukromé vlastnictví zřizuje národ, když postoupí jednotlivci vlastnický titul na část území, jež původně náleželo jemu⁶ a nad nímž podržuje určitou moc a právo i potom, když se stalo soukromým majetkem.⁷ Tato moc a právo jsou rozmanité a nejsou určeny plně. Článek 27. stanoví určité zvláštní meze v samotném ústavním předpisu a ponechává místo pro rozvoj rozmanitých jiných typů omezené v budoucnosti.⁸ Tento soukromý majetek, zřizovaný národem, je omezen vyvlastňovacím právem ve veřejném zájmu⁹ a všechny pozemky, zabrané proto, aby byly vráceny nebo uděleny vesnicím, spadají pod toto záhlaví. Země je takto zabírána spíš ve správním než soudním řízení.¹⁰ Pro účely veřejného zájmu má být všechna země oceněna dle své fiskální ceny plus deset procent.¹¹ Jediné možné soudní určení je cena zlepšení, jež snad byla provedena od posledního ocenění za fiskálními účely.¹² Tento majetek má býti převzat »za náhradu«.¹³

Krom omezení, stanovených pod názvem »veřejný užitek«, je soukromý majetek podroben takovým omezením, jakých může požadovati veřejný zájem.¹⁴ Plný dosah a význam »veřejného zájmu« nejsou definovány. Jsou však naznačeny ve všeobecných právech, stanovených v tomtéž odstavci. Tato všeobecná práva omezovací mají účelem »upravovati rozvoj přírodních zdrojů... udržovati je« a »rozdělovati spravedlivě veřejné jmění, ... podporovati zemědělství, ... předcházeti zkáze přírodních zdrojů« a »chrániti majetek před škodou, nebezpečnou společnosti«.¹⁶

² Boletín de la Secretaria de Gobernación. El Artículo 27 de la Constitución Federal, Mexico, D. F., září 1922, str. 7. Supplement to the Annals of the American Academy of Political and Social Science, květen 1917. The Mexican Constitution of 1917 compared with the Constitution of 1857, článek 27., část 1.

³ Tamtéž, článek 27., část 4., 5. a 6. »V jednání o produktech půdy si ústavní kongres přál, aby práva národa byla ještě přesněji vyjádřena, a z toho důvodu užil slov »Dominio Directo« ... To znamená, že celkové vlastnictví národa k těmto produktům je nezczizitelné a nepromlčitelné, a jenom zvláštním povolením a za zvláštních podmínek může národ postoupiti jejich užívání soukromým jednotlivcům.« Dopis faráře Rouaixa z 13. března 1918, Secretaria de Industria, Comercio y Trabajo Documentos Relacionados con la legislación Petrolera Mexicana, str. 390.

⁴ 27. článek ústavní listiny, tamtéž, paragraf 6.

⁵ El Artículo 27 Constitucional, Dictamen de la Comisión Nombrada por el Primer Congreso Nacional de Industriales, Mexico, 1917, str. 44.

⁶ Článek 27. ústavní listiny, tamtéž, par. 1.

⁷ Tamtéž, par. 3.

⁸ Tamtéž, par. 3., Dictamen Primer Congreso Industriales, 1917, str. 48.

⁹ Tamtéž, par. 8.

¹⁰ Tamtéž, par. 8.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ Mnoho sporů o agrární program se za několik posledních let soustředilo kolem přesného významu výrazu »náhrada.« Mexická vláda, podporována soudními dvory, tvrdila, že taková náhrada může býti poskytnuta až po vyvlastnění. Ústava z r. 1857 vyžadovala náhradu »předem«.

¹⁴ Článek 27. federální konstituce, tamtéž, par. 3.

¹⁵ »Území se má rozdělovati tak, aby to bylo k prospěchu jednotlivcům, z nichž se skládá národ, ve vztahu k vývoji těchto jednotlivců nebo ve vztahu ke schopnosti těchto jednotlivců míti, užívati a chrániti nemovitý majetek, v němž záleží jejich příslušný díl.« Boletín de la Secretaria de Gobernación, El Artículo 27 de la Constitución Federal, Mexico, D. F., září 1922, str. 1.–2.

¹⁶ Článek 27. federální ústavy, tamtéž, par. 3.

Tímto způsobem byla provedena některá zvláštní omezení, jež nebyla pojata do článku 27., a jiná mohou být uzákoněna kdykoliv. Tento článek však stanoví sám řadu omezení vzhledem k řešení agrárního problému. Jsou spíše podrobná než všeobecná, a je třeba považovati je za část možných omezení, jimž soukromý majetek může být podroben, aniž by tím byla vyčerpána podstata budoucího vývoje této nauky. Je také třeba si všimnouti, že »omezení« se může provésti bez náhrady, protože je odlišeno a rozdílné od přímého vyvlastnění pro »veřejný užitek« a »za náhradu«.

Zvláštní omezení, uvalená na soukromý majetek tímto článkem, obsahují toto: právo státu omezovati plochu, kterou jednotlivec může držeti,¹⁷ donutiti majitele k prodeji přebytku této plochy¹⁸ za zvláštních podmínek ocenění, placení a platebních prostředků, v čemž je zahrnuto nucené přijetí zemědělských úpisů, jež nesou pětiprocentní úrok a nemohou být vyplaceny dříve než za 20 let.¹⁹

Krom těchto omezení soukromého majetku a jeho užívání ustanovuje článek »rodinné patrimonium«, které má být stanoveno jednotlivými státy²⁰ a které právně není podrobena žádné hypotéce ani závazku.²¹ To jest, zákon mimo zemi, udělenou nebo vrácenou Indiánům nebo vesnicím, odděluje rodinný majetek, jenž nemůže být prodán ani zatížen hypotékou ani jakýmkoli jiným závazkem. Toto rodinné patrimonium jest minimem, jež rodina nemůže zciziti.

Toto jsou tedy definice soukromého majetku a jeho omezení. Ostatní části článku vrhají další světlo na povahu soukromého majetku podle mexického ústavního práva.

OSOBY, JEŽ MOHOU NEBO NEMOHOU MÍTI SOUKROMÝ MAJETEK.

Projednávaný článek, mimo to že ostře vymezuje povahu soukromého majetku, uznává řadu různých typů osob jakožto možné vlastníky soukromého majetku a určuje druh vlastnictví, jež tyto různé osoby mohou míti. Vlastnictví země a vody a jejich příslušenství, nebo právo získavati povolení k využití dolů, vodstva a nerostného paliva, může se dostati jenom mexickým občanům.²² Cizincům mohou být poskytnuta stejná práva mexickou vládou, jestliže oni předem svolí, aby byli považováni za Mexičany vzhledem k dotyčnému majetku, a slíbí, že se nebudou dožadovati ochrany své vlády, pokud půjde o tento majetek, pod trestem jeho ztráty.²³ Cizinci však nemohou za žádných okolností nabývati přímého vlastnictví země a vody na 100 km od hranic a 50 km od moře.²⁴ To jest, zatím co Mexičané mohou míti přímé vlastnictví uvedeného nemovitého majetku, cizinci mohou užívati této výsady jen tehdy, když nejdříve svolí být k tomu účelu Mexičany, a ani potom nesmějí nabývati přímého vlastnictví země a vody v pásmu na 100 km od hranic a 50 km od moře.

Církev jakéhokoli vyznání nemohou získavati, držeti ani spravovati nemovitý majetek ani si na něj vypůjčovati.²⁵ Veškerého vlastnictví, jež dosud měly, nabývá národ. Kostelní stavby, užívané k bohoslužbě, náležejí národu, »jenž může rozhodnouti, které z nich mají i nadále být věnovány svému dosavadnímu účelu.«²⁶ Všechny ostatní budovy pod církevní správou, ať už slouží dobročinným nebo vychovávacím účelům, patří národu a »má jich být užíváno pouze k veřejné službě federaci a státu.«²⁷

Ústavy veřejné nebo soukromé povahy, věnované dobročinnému, vědeckému, výchovnému nebo

¹⁷ Článek 27. ústavy z r. 1917, tamtéž, par. 11. odstavec a.

¹⁸ Tamtéž, par. 11., odst. c.

¹⁹ Tamtéž, par. 11., odst. d a e.

²⁰ Mexiko je federální stát. Pozn. překl.

²¹ Tamtéž, par. 11., odst. f.

²² Tamtéž, par. 7., odst. 1.

²³ Tamtéž.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž, par. 7., odst. 2.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž.

vzájemně pomocnému účelu, mohou získávat a míti hypotéky na pozemkovém majetku jen tehdy, nepřesahují-li tyto hypotéky deset let. Takové ústavy nesmějí býti za žádných okolností, ať přímo nebo nepřímo, pod ochranou náboženských institucí.²⁸

Toto omezení práva k nabývání pozemkového majetku je pozměněno v případě obchodních akciových společností. Obchodní společnosti mohou získávat takový pozemkový majetek, jaký je nutný pro jejich obchodní nebo průmyslové potřeby, jako je dolování, tovární výroba, těžení petroleje a jiné průmyslové podnikání. Nesmějí však získávat a spravovat zemědělských pozemků. Mohou vlastnit tolik země, kolik je zapotřebí k jejich zvláštním účelům, a její rozsah je speciálně určován v každém jednotlivém případě exekutivou federace nebo příslušného státu. Nemohou se však organisovati za účelem zemědělského podnikání a vlastnění zemědělské půdy.²⁹

Banky,³⁰ ač mohou uzavírat půjčky na městský a venkovský majetek, mohou samy vlastnit a spravovat jen takový majetek, jenž je nezbytně nutný pro jejich přímé účely.³¹ Mohou také, za podmínek stanovených zákonem, držeti dočasně takový pozemkový majetek, jaký jim může býti přisouzen v jejich prospěch zabavovacím řízením.³² Banky tedy nemohou vlastnit pozemkového majetku krom případů, kdy ho nabývají soudním řízením, a drží jej dočasně.

Tato omezení, uvalená na vlastnění pozemkového majetku společnostmi, jsou silně změněna v případě vesnických obcí. Vesnice, jež podržely dle zákona nebo ve skutečnosti svůj komunální charakter, mohou míti a zužitkovávat zemi, vody a lesy ve společném držení.³³ Toto právo se vztahuje i na ty, kteří podrželi svou zemi z dřívějšíka, i na ty, kteří jí nabyli za revoluce.³⁴ Toto obecné vlastnictví a užívání je však jen dočasné povahy a má trvat jen tak dlouho, »pokud nebude zákonně určen způsob, jak provést rozdělení«.³⁵

S výjimkami právě popsányi nemohou žádné ústavy držeti pozemkový majetek ani míti hypotéky na pozemcích, vyjmajíc budovy, určené k službě bezprostředním účelům ústavů samotných.³⁶ Máme tedy rozmanité typy vlastnických práv pro Mexičany, cizince, mexické společnosti, cizí společnosti, obchodní sdružení, banky, církve, veřejné a soukromé ústavy a vesnické obce, máme rozdíly ve vlastnických právech mezi stavebními a zemědělskými pozemky, mezi hypotékami a přímým vlastnictvím, mezi využitkováním povrchu a podzemí na základě povolení, a konečně uznána práva vládních správních jednotek míti a užívati majetku jenom pro jejich vlastní potřebu.³⁷

FORMULE PRO ŘEŠENÍ AGRÁRNÍHO PROBLÉMU.

Krom toho, že definuje charakter a účel soukromého pozemkového majetku a určuje, jaké osoby ho mohou nabývat, držeti a spravovat, dává článek 27. zákonný podklad pro řešení agrárního problému,³⁸ Všecko rozdělení země, jež bylo vůbec provedeno v Mexiku od r. 1915, a veškeré zákony,

²⁸ Tamtéž, par. 7., odst. 3.

²⁹ Tamtéž, par. 7., odst. 4.

³⁰ Co se týče společností, všeobecně se uznává theorie, že nemohou nabývat skutečného práva na majetek, protože jejich existence je založena na legální fikci. »Boletin de la Secretaria de Gobernacion, El Articulo 27 de la Constitucion Federal, Mexico, D. F., září 1922, str. 19.

³¹ Článek 27. federální ústavy, par. 7., odst. 5.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž, par. 7., odst. 6.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž, par. 7., odst. 7.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Carranza slíbil, že při řešení agrárního problému nebude konfiskací. »Tento problém bude rozřešen spravedlivým rozdělením země, kterou vláda dosud podržela, navrácením těch pozemků, jichž jednotlivci nebo společnosti byli neprávem zbaveni, koupí a vyvlastněním velikých ploch, bude-li to nutno, a jinými získávacími pro-

jež se staly legálním podkladem pro takové dělení, odvozují svou autoritu z článku 27. Je třeba si zapamatovati, že článek 27. v sobě zahrnuje a schvaluje takováto rozdělovací opatření, jež byla provedena výnosem z 6. ledna 1915, dříve než nová ústava se stala základním zemským zákonem. Postup agrárního programu, jak byl rozvinut a předepsán, má dvě hlavní fáse; část, za niž přejímá odpovědnost federální vláda, a část přenechanou státům. Je tu však třeba říci, že hranice mezi nimi není dosti přesná, aby zajistila, že program bude celý proveden tímto způsobem.³⁹ Skutečně již došlo ke konfliktům a vzájemnému zasahování pravomoci, ale v celku panuje názor, že státy mají jednu funkci a federální vláda druhou, a zákonodárství, jak se vyvinulo od r. 1917, drží se do značné míry této formy.

PRAVOMOC FEDERÁLNÍ VLÁDY.

Aby byla dána legální sankce restituci majetku vesnicím, které ho úplně pozbyly, bylo odněti vesnické půdy, provedené po 25. červnu 1856, prohlášeno za neplatné a neexistující,⁴⁰ a těm, kteří nemohou dokázati nároku na půdu, má se dostati tolik země a vody, kolik potřebují.⁴¹ Příděl půdy se má prováděti jakožto věc veřejného zájmu, a proto spadá spíše pod správní než soudní moc. Náhrada za takovou půdu je stanovena zákonem jakožto fiskální cena plus deset procent.⁴² Všecky pozemky, vrácené pod zákonem z 6. ledna 1915, jsou již legalisovány.⁴³ Jedinou výjimkou z těchto pravidel jsou pozemky, získané pod zákonem z 25. června 1856, jež nepřesahují 50 hektarů, nebo pozemky stejného rozsahu, jež byly drženy po deset let ve vlastnictví, proti němuž nebyla podána žaloba. Každá plocha, přesahující 50 ha, má býti vrácena obci, a majitel dostane za ni náhradu.⁴⁴ Majetek, patřící vesnici od dřívějška nebo vrácený restitucí nebo udělený, může býti držen a užíván společně až do té doby, kdy zákon stanoví způsob přídělu.⁴⁵ Práva na tuto vesnickou půdu jsou vyhrazena jedině členům obce, kteří požívají výhod zákona, a jsou nezczitelná.⁴⁶ To jsou všeobecná ustanovení zákona, určujícího příděl půdy se strany federální vlády, a z velké části se příděl půdy dál skutečně na základě těchto opatření. Ale pod autoritou ukládati omezení na soukromý majetek, již tento článek propůjčuje, federální vláda velmi rozšířila a rozhojnila svůj agrární program. Za těchto všeobecných opatření byly do sbírek zákonů vtěleny zákony, spravující zužitkování země, ležící ladem, zavodňování pozemků, pro něž je možno opatřiti vody, patřící národu, a zákony spravující koloniaci, zemědělský úvér, družstevní a zemědělské vzdělání.

středky, jež jsou schváleny zemskými zákony« Venustiano Carranza, Codification de los Decretos del Carranza, str. 220—221.

³⁹ Gilberto Fabila a Francisco A. Ursua, Reglamento del Artículo 27 Constitucional, Fraccionamiento de latifundios, Bases para la ley Federal sobre esta Materia, Imprenta de la Camara de Deputados, Mexico, D. F., 1925.

⁴⁰ Obhazuje opatření, že zabrání země, provedené po 25. červnu 1856, má býti prohlášeno za neplatné, učinil jeden z vůdčích členů ústavodárného kongresu následující poznámky: »V koloniální době majetek, náležející indiánským vesnicím, byl obyčejně respektován; místokrál zpravidla nevydával písemných koncesí nebo darů; svědectví, že tato země patří domorodcům, postačovalo koruně, aby je chránila v jejich vlastnictví. Dozorčí komise pro nezabranou zemi rozhodla, že tyto pozemky nevyšly z panství národa, a zbavila vesnice jejich země, protože neměly písemných dokladů. Jindy dostávaly vesnice od místokrálů písemná povolení nebo dary, ale ty se časem ztratily, a když jich nebylo, byly tyto pozemky přiděleny k nezabrané zemi nebo k sousedním haciendám. Tyto případy ukazují, že nerozdělené pozemky, náležející vesnicím, nemohly býti zákonně odňaty obcím. Náležely jim dle zákona, i když je obce de facto ztratily; nikdo jich nemohl zákonně nabýti. Zákon prostě uznává tuto pravdu a prohlašuje za neplatná všechna »opatření, jež způsobila, že vesnice byly zbaveny svých pozemků«. Congreso Constituyente, sv. II., str. 807—808. Ústava z r. 1917, srovnána s ústavou z r. 1857, čl. 27., par. 9.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž, par. 8.

⁴³ Tamtéž, par. 9.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž.

STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ PROGRAM.

V předpokladu, že poměry v jednotlivých státech jsou tak rozdílné, že všeobecný program pro rozparcelování velkostatků se nedá provést, bylo státům dáno toto zvláštní právo.⁴⁷ Tato povinnost provést odstranění velikých haciend souhlasí s celkovým duchem článku 27. a je přesně vymezena co do metody.⁴⁸ Každý stát má stanovit rozsah plochy, kterou jednotlivec může vlastnit.⁴⁹ Všecky státy však mají provést toto opatření v soulase s následujícími ustanoveními. Musejí stanovit datum, do kterého majitelé plochy, větší než je dovoleno státy, budou vyzváni, aby zmenšili své pozemky dle zákonných ustanovení.⁵⁰ Neučiní-li tak, může stát provést nucené rozparcelování dotyčného majetku.⁵¹ To se má díti vyvlastňovacím řízením. Vyvlastněné plochy se mají prodati za podmínek, stanovených státní vládou.⁵² Majitelé budou nuceni přijmouti zemědělské úpisy, nesoucí 5 procent úroku, které nemohou býti vyplaceny dříve než za dvacet let.⁵³ Po dobu umořování nemůže býti tento majetek zcizen osobou, která ho nabyla.⁵⁴

Místní zákony mají také stanovit rozsah rodinného patrimonía, které nemůže býti zatíženo hypotékou ani připojeno k jinému statku. Krom těchto zmíněných opatření přijaly státy do svého zákonodárství také povinnost starati se o rozvoj malých usedlostí, chrániti drobné vesnické oblasti tím, že vytvoří kolem nich pásma, v nichž bude možno držeti jen velmi nepatrné pozemky. Tato celková ústavní opatření se stala základem rozsáhlého souboru státních zákonů, směřujícího k provedení nazznačeného programu. Takto tedy vykryštalisoval zemědělský program, jenž byl příčinou zmatků a krveprolití po tolik let. Na tomto základě byl rozvinut velký soubor zákonů, z něhož byla velká část již provedena.

PODMÍNEČNÉ VLASTNICTVÍ.

Článek 27., jak zřejmo, vytvořil množství nových zákonných forem držení půdy, a v jeho struktuře se ukrývá možnost nových dalších typů a soustav držení půdy. Ba každý nový zákon, každé nové omezení vytváří novou formu vlastnictví půdy. Zdá se, že tato formule byla vypracována, aby vyhovovala zvláštním sociálním a právním potřebám rozmanitých skupin rozličné kulturní úrovně, z nichž se mexická společnost skládá. Ty potřebovaly majetkový plán dosti široký, aby do sebe pojal i primitivní představu vlastnictví, jaká charakterisuje potulné indiánské tlupy, jež znají sice dočasný majetek, ale nemají ponětí o zákonném vlastnictví, i takové pojetí majetku, jaké odpovídá potřebám moderního společenstevního nebo soukromého vlastnictví. Vědomí o zvláštních omezeních se takto stalo nástrojem dostatečně pružným, aby odpovídal současným potřebám, a jeho pružnost jej uzpůsobuje k vytvoření budoucích zvláštních typů držení půdy. Tato formule má širší účel než jakýkoli všeobecný majetkový plán, běžný při popisování typů majetkového zákona. Zachovává zřejmě soukromý majetek, činí jeho vyvlastnění závislým na náhradě a podřizuje je všeobecným pravidlům veřejného zájmu. Připouští obecné vlastnictví, vyjímá určité typy majetku ze závazků a hypoték, omezuje jeho užívání v určitých směrech a v jiných je zase podrobuje zvláštním požadavkům. Činí také některé druhy majetku, jako vodu a podzemí, závislé na povolení. Důraz padá, jak se zdá, hlavně na užití, na využitkování. Formule podporuje celkem, jak se zdá, drobného majitele proti velkému, domorodce proti

⁴⁷ Boletín de la Secretaria del Gobernacion, El Artículo 27 de la Constitucion Federal, Mexico, D. F., září 1922, str. 20.

⁴⁸ Ústava z r. 1917, srovnána s ústavou z r. 1857, čl. 27., par. 11.

⁴⁹ Tamtéž, par. 11. odst. a.

⁵⁰ Tamtéž, par. 11., odst. b.

⁵¹ Tamtéž, par. 11., odst. c.

⁵² Tamtéž, par. 11., odst. d.

⁵³ Tamtéž, par. 11., odst. c.

⁵⁴ Tamtéž, par. 11., odst. d.

cizinci, jednotlivce proti sdružení, ale dovoluje jim všem užívatí majetku za zvláštních podmínek. Co bylo v Mexiku zřízeno, nedá se nazvat ani socialisací ani nacionalisací ani komunismem, ani to není soukromý majetek v přesném slova smyslu. Zahrnuje v sobě více než kterékoli z těchto označení. K omezením, která se již vyvinula, by se mohl najít protějšek v americkém majetkovém právu tak, jak bylo ovlivněno v té či oné formě výkonem policejní moci. Zde však všechny tyto formy existují vedle sebe na stejném podkladě a nevyžadují zvláštního ospravedlnění nebo obrany zákona. Všecky jsou ústavní, a každá jiná forma, ustanovená zákonodárně ve jménu veřejného zájmu, bude stejně ústavní v mezích plánu, obsaženého v článku 27. Tento vztah k majetku může snad býti vystižen jakožto podmíněčné vlastnictví – vlastnictví v množství různých forem, existujících vedle sebe, omezených rozmanitým způsobem, ale odpovídajících všeobecným požadavkům »veřejného zájmu«.⁵⁵

(Pokračování.)

VNITŘNÍ A ZAHRANIČNÍ POLITIKA.

A. VNITŘNÍ.

Nebylo vlastně u nás letos prázdnin v politickém životě. Trochu klidněji bylo až v srpnu, ale tu již pozornost se soustřeďuje k podzimnímu zasedání parlamentu a k desátému výročí republiky. Od června až do srpna přede se nepřetržitá řada jednotlivých sjezdů politických i nepolitických, manifestačních i pracovních. Velká část z nich táhne do Brna, k výstavě soudobé kultury. Praha měla velké sjezdy hasičstva a manifestační sjezd legionářský.

Na ty dny ohlásili komunisté svůj »Rudý den«, když před tím Spartikiáda byla zakázána. Ale také »Rudý den« byl zakázán, přes to komunisté ve svém tisku i s parlamentní tribuny i organizačním aparatem agitovali pro velkou účast komunistů v Praze a jiných městech. »Rudý den« skončil naprostou porážkou vedení komunistické strany, a znamená opravdový počátek konců komunismu u nás. Agitaci komunistického tisku podlehla jen nepatrná troška dělnictva a ta se v Praze ani jinde neodvážila k větším demonstracím. Nezdar »Rudého dne«, nezdar o jakousi přímou akci komunistickou byl tak zjevný, že ani vedení komunistické strany se jej nepokusilo zapírat. Naopak, usneslo se na resoluci, která uznává a shrnuje veškeré nedostatky naší komunistické strany, které ukazují, že u nás komunism ztratil povahu elementárního massového hnutí. O nezdaru »Rudého dne« bylo jednáno jaké na VI. sjezdu komunistické Internacionály, kde naši komunisté zasedli na lavici obžalovaných. Naši komunisté přiznali celou řadu organizačních závad, přiznali malátnost celé strany, nezájem dělnictva, přiznali, že organizace nefunguje. Ukázalo se, že ani čl. delegace komunistická nevystoupila na VI. sjezdu komunistické Internacionály jednotně. VI. sjezd ústředí světového komunismu stál hodně pod dojmem tohoto debaklu komunismu v RČS a nelze se diviti, že Bucharin volil slova krajně tvrdá, když kritisoval naše komunisty. Čsl. strana komunistická je dnes tak malátná, že žádná změna, žádný lék není s to jí pomoci. Její choroba, její živoření může ještě hodně dlouho trvati. Ale uvážíme-li, že komunistická strana u nás nechtěla živořit, ale že chtěla býti nejprůbojnějším politickým hnutím, pak

⁵⁵ »Duch 27. článku queretarské ústavy je tak mocný, vysoký a svobodomyšlný, že i když se rozchází s římskou tradicí o původu a nedotknutelnosti soukromého majetku, socialisuje jej a podrobuje od základu omezením, jichž vyžadují veřejné a společenské zájmy, či lépe řečeno většina, dovoluje rozmanitá omezení a přizpůsobuje se rozličným skupinám, z nichž se skládá obyvatelstvo státu . . . podle potřeb, schopností a prostředků každé z nich. V současné době nedosáhla žádná země tak širokého a spravedlivého ponětí o tomto právu – ponětí, jehož hledají všechny národy, a ke kterému Rusko nepochybně jednou dojde. Jakmile je jednou dáno proměnlivé majetkové právo, všechny formy využitkování jsou umožněny«. Convocatoria General de la Confederacion Nacional Agraria, para la Celebracion de una Convencion Nacional Agraria, que deberá celebrarse en esta ciudad del 10 al 20 de Septiembre del año en curso, str. 2.